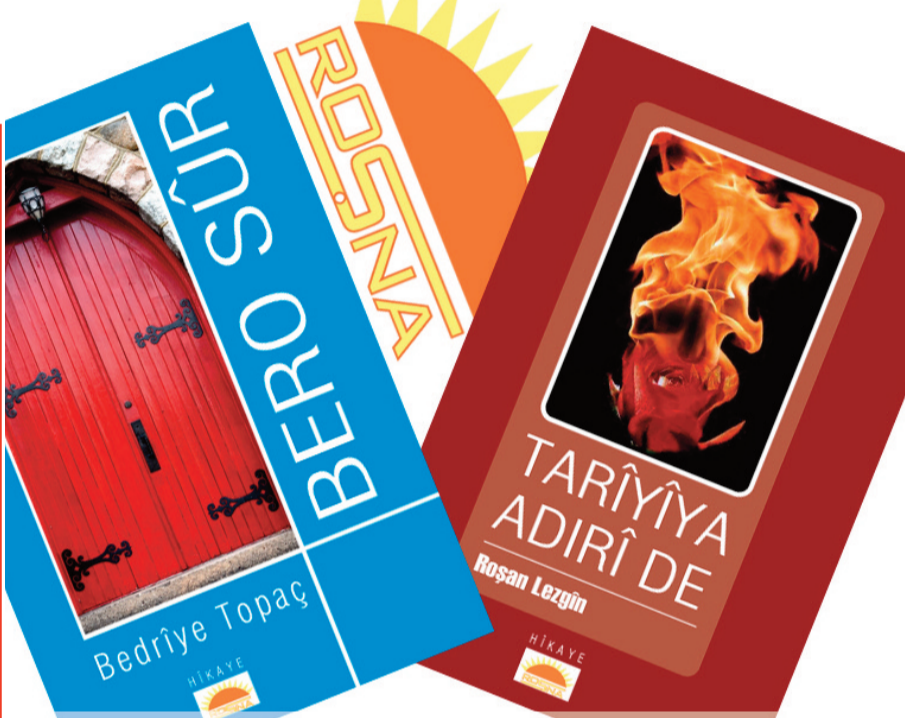

Qeçekî zanê ke no lajek werdêk-merdêk o hema xînt o, lete yo. Kam şîro hetê ci ya o do ê sîyan wertedê çaredê înan ro do.

Weşanxaneyêko Newe û Kitabê Neweyî

Bi nameyê "Weşanxaneyê Roşna" yew weşanxane ke do bi kirdkî kitabên biweşano abi û bi di kitabên dest bi cuya xo ya weşane kerd.

Kitabo yewin ke Weşanxaneyê Roşna ra vejîyayo kitabê hikayeyan yê Bedriye Topaç bi nameyê **Bero Sûr**, kitabo diyin zî bi nameyê **Tariyîya Adirî de** kitabê hikayeyan yê Roşan Lezgînî yo.

3

Îsmail Beşikçi Ame Dîyarbekir

Roşan Lezgîn, Îbrahîm Gurbuz, Îsmail Beşikçi, Mehemed Malmîsanij, Ehmed Kanî

Sosyolog doktor Îsmail Beşikçi badê 38 serran reya verêne ame Kurdîstan.

Îsmail Beşikçi derheqê kurdan de nuştayî nuştê, kitabê weşanayê, coka 17 serrî ra vêşêr hepsan de mend, badê 38 serran reya verêne roja 10.09.2012 ame Dîyarbekir zîyaret kerd. Sere de beledîyeya bajarê girdî yê Dîyarbekirî teşkilatê her hîrê partîyanê kurdan zîyaret kerdî. Dima gelek televîzyonan de beşdarê programanê xususîyan bi.

Mamosta Îsmail Beşikçi demeyêko derg nêwaştêne Kurdîstanî zîyaret bikero. Vatêne, heta ke kurdî xo binê destê tirk, ereb û farisan ra nêvejê ez nêşina Kurdîstan. La nika bawer keno

ke kurdan temamen nêbo zî qışmen xo binê tehekumê miletanê dagîrkeran ra veto û ver bi azadîya xo wa şînê, coka ame Kurdîstan zîyaret kerd. Aşma oktobre de zî do Kurdîstanê Başûrî zîyaret bikero.

Îsmail Beşikçi demeyê zîyaretê xo yê Dîyarbekirî de va: "Eke merdim nikayî bi seranê 1970an muqayese bikero, Dîyarbekir hîna zaf kurdane bîyo. Ewro ra pey zî na kurdaneyîye do hîna aver şîro. Vernîyê kurdan akerde yo."

Demeyo ke Îsmail Beşikçi Dîyarbekir de bi, şarê Dîyarbekirî eleqeyêko zaf samîmî nîşanê ey da. Mamosta Beşikçi roja 13.09.2012 de bi moralêko berz agêra bi Îstanbul.

Nêribê Axan û Çulagan de Nameyê Cayan

Nêribê Axan

Wexto ki kê Hêni ra vejîyayî û kê Gola Erci vîyarnayî, Nêribey dest pêkeno.

Nêribê Çulagon û Nêribê Axon, mondê kodê cêrîni û Koy Pîr 'Ezîzî û Koy Karzonî û heta Qotson o.

Kîştâ rojawanî de heta Zixr û Kelkomi; kîştâ cêrî (başûr) de heta Sarulek (Sarulî), Deyduwon, Espene, Balîyon û Bazgîlon, Dilbi û Piseyli. Inê cayî zî hetê tarîxî ra daxilê cografyaya Nêribî yî. Şarê yin zî eslê xo Nêribij î.

Cimsaq zî warey nêrbicon o. Sînorê Nêribey o corên Roy Cimsaqî, Akragi heta Tirmal o. Ino sînorê Pali yo.

Nêribê 'Elîyon û Wisifon têkişti de yî. Deştâ Şeynonî de yî. Pey yini di Nêribê Milikon û Nêribê Topalon esto. Ina mintiqayêka pîl a.

Nêribey (Nêribê eşretî) verî şîyênî warey. Nomeyê wareyê yin Warey Vermelon, Cimsaq, Dikî, Merga Serêni, Merga Cêrêni, Minareynî û Me'lîfey î.

Dewamê xo: 4

WARZE OMBAZ

Çerx gêrena çerxa Dehaqî
Sarê xo hewan verba neheqî
Wa zordariye nêba baqî
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Dormarê to de ronayey damî
Fekê xo pîser meni sey bumî
Sarê xo mekere binê qumî
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Ziwanê to kerdo sey ziwanê koter
Na nêzanî yê xo ra roter
Kaşikê xo ra sarê veje teber
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Şelagê hemalê xo ra rone war
Xo ra pey biewnî bikere ar
Wa tarîx to nênuşe koledar
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Adirê azadîye û hêvî weker
Zewadêyê xo, nan û pîyanz deker
Sifreyê minetî ra tehm meker
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Çi jehrê yin bîy, ma de cerebnay
Welatê ma de hewnê ma remnay
Warze, nesla xo rê pane yew çilay
Hewnê xeflet ra warze ombaz

To rayero çewt tepîştô
Yin bawk û birayê to kîştô
Tarîxê to hezeyê xo nuştô
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Neslê xo rê torzên mebi
Wextê cehaletê hîn debi!
Destê kesî de maşe mebi
Hewnê xeflet ra warze ombaz

Îraq 05.12.2011

Îdrîs YAZAR

**EDÎTORÎ
RA**

Roşan LEZGÎN

Ma hîris tene parlementerî weçînayî, ti ewnîyenî vanê, "Ma hîrê rojî mekteban boykot kenê." Se ra yew yan beşdar beno yan nêbeno.

Ma ferz bikîm ke se ra se beşdar bibê û her kes hîrê rojî mekteban boykot bikero. Yanî hîrê rojî nêşirê se beno şirî se beno? Derheqê dersa weçînita de tena yew çî vajîya: "Dersa weçînita, kurdan rê heqaret a!" Wina yew cumle de va û vîyartî rojevê xo yê muhîmî!

Roja 31 tebaxe û roja 7 êlule îne bî. Her di rojan nimajê îneyî de mi bi çimanê xo dî û goşanê xo şinawit. Dîyarbekir de, demeyê wendişê xutbeyî de melayî mînberî ser o va: "Muftî ma temî kerdê. Ez zî şima ra vana. Mekteban de dersa dînî êdî bîya dersa weçînita. Ê ke wazenê tutê înan dersa dînî bigîrê û bimusê wendişê Quranî, wa hetanî roja 12 êlule şirê mekteban de muracat bikerê." La qet behsê dersenê weçîniteyanê bînan nêkerd.

Ez roja peyêne yê muracatî de şîya mektebê Seyrantepeyê Dîyarbekirî. Mekteb de nêzdîyê di hezarî tutî wanenê. Tayê welîyê tutan şîyê seba dersa dînî muracat kerdo. La

xebera tu kesî dersenê weçîniteyanê bînan ra, mavajîm dersa ziwanî ra qet çin a. Mi mudirî ra persa ke kesî seba dersa ziwanî lehçeyan (kurdî) muracat kerdo yan ney. Va, bin ra xebera kesî ci ra çin a. Tena seba dersa dînî, dersa wendişê Quranî û dersa heyatê Hz. Muhemedî muracatî bîyê.

Mi ewnîya formê muracatî ra, tede 15 dersê cîya-cîyayî estbî. Her derse hewte de yew rey 2 saetî dîyena. Her wendekar tewr zêde eşkeno 4 dersen weçîno. Emser tena tutê ke sinifê pancin wanenê, eşkenê muracat bikerê. Dersî nê yê:

- 1) Quranê Kerîm
- 2) Cuya Hz. Muhemedî
- 3) Zanayîşê Bingehînî yê Dînî
- 4) Qabîliyete Wendişî
- 5) Nuştoxîye û Zanayîşê Nuştîşî
- 6) Ziwan û Lehçeyê ke Ciwîyenê
- 7) Ziwanê Xerîbî
- 8) Tetbîqê Zanistî
- 9) Tetbîqê Matematîkî
- 10) Teknolojîyê Zanistî û Çîynermî
- 11) Hunerê Dîtbarî
- 12) Muzîk
- 13) Spor û Aktîvîteyê Fîzîkî
- 14) Drama
- 15) Kayê Zeka

Seke aseno rêza şeşine de dersa "Ziwan û Lehçeyê ke Ciwîyenê" esta. Uca de nêusenno la çarçewaya na derse de merdim eşkeno kurdî (kurmanckî û kirdkî) tercîh bikero.

Sentezkarane tirk-îslamîstan sîstemê perwerdeyî goreyê îdeolojîya

xo ra dîzayn kerdo. Ma kemalîstanê huşkanê zompeyan ra xelesnayî!

Merdim nêzano ke dersa "Zanayîşê Bingehînî yê Dînî" de gelo tena sey verî dersa dînê îslamî yena musnayîş yan dînê bînî, mavajîm dînê sey êzdîtî û elewîyîye zî yenê musnayîş. Ez bawer nêkena. Nêkeweno mi sere ke malimê dînê elewîyîye yan yê êzdîtîye mekteban de nê dînan bimusnê wendekaran.

Seba ke kes nê dersenê weçînitan ra xebardar nêbo çapemenîya Tirkîya zî qet na mesela munaqêşe nêkerde. Tena çarçewaya qijbîyayîşê tutan de sîstemê 4 + 4 + 4î wina zeîfek munaqêşe bi. Yanî tutê qijkekî nêşkenê serê sendelîyan de ronîşê, yan zî nêşkenê şirê tuwalet. Oxro ke eslê mesela temamen asîmîlekerdişê tutanê kurdan o.

Ma zanê ke tutî heta hewt serran keye de ziwanê xo yê keyeyî tam musenê. Mavajîm tutê kurdan hetanî hewtserrîya xo keye de bi kurdî qisey bikerê, dima eke şirê wendegeh û bi tirkî perwerde bibê zî ziwanê xo xo vîr ra nêkenê. Îspatê naye ma bi xo yê. Yanî hetanî nê da-des serranê peyênan kurdan hemîne tutanê xo der bi ziwanê xo qisey kerdêne. Û tutê ke wendişê xo bi tirkî devam kerdo, hetanî unîversîte wendo, bîyê malim, bîyê doktor, bîyê avûkat ûsn. zî ziwanê dayka xo baş zanê. Çunke înan hetanî hewtserrîya xo bi kurdî qisey kerdêne. Tutanê ke bi serran wendegehanê yatîlyan de ke sey qîş-

laya leşkerî yê de wendo zî ziwanê xo xo vîr ra nêkerdo.

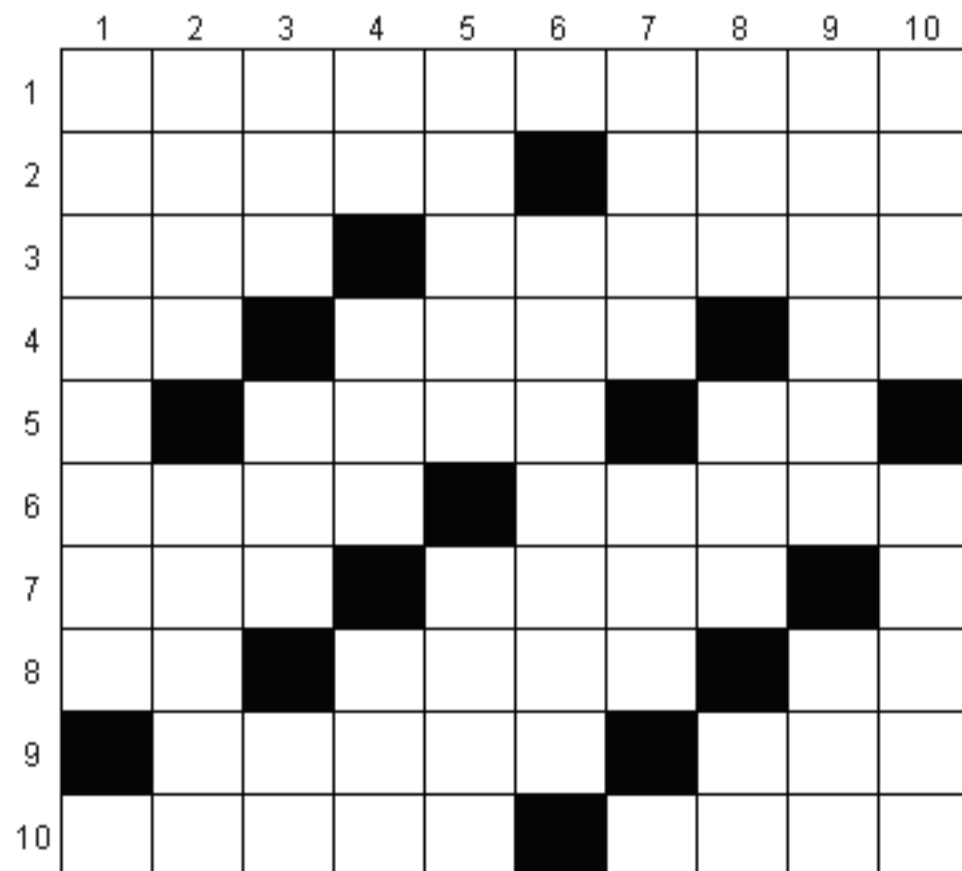
La nika? Nika di serrê zaf muhîmî yê tutanê ma xesb bîyî. Tutê ma yê pancserreyî ke hema başbaş nêmusayê qiseykerdiş, gênê benê wendegehan. Kam vano se wa vajo, hedefê 4 + 4 + 4î temamen asîmîlekerdişê kurdan o.

Verê cû kemalîstan bi zorê çuwa, bi kuwayîş qiseykerdişê kurdî qedexê kerdêne û tirkî musnayêne tutanê ma. Nika kuwayîş çin o. Êdî hîle esto! Wina bi hîleyêko eşkera kokê ziwanê kurdî danê ardiş. Xora çend serrî yê ke nê sîstemî bi sinifê anaokulu ceribnayêne. Înan dî ke senî faydeyê xo tirkbîyayîşî rê esto, no sîstem kerd mecburî.

Seke aseno polîtîkaya tirkîyan ya vera kurdan de sey roja verên a. Nêvurîyaya. Nêvurîyena. Labelê ancîna zî na dersa weçînita ma kurdan rê îmkânêko zaf muhîm o. Sîstemê asîmîlekerdişî de qelşêko akerde yo. Eke ma bizanayîş destê xo bikîm mîyanê nê qelşî, do perwerdeyê bi kurdî xo reyde bîyaro. Qet nêbo do perwerdeyê di-ziwanîye xo reyde bîyaro.

Ma kurdan rê nika perwerdeyê tewr îdeal bingehê ziwanê dayîke ser o, yanî perwerdeyê kurdî (kirdkî û kirdaskî) ser o perwerdeyê kurdî-tirkî yo. Gereka ma naye munaqêşe bikîm. Labelê wina aseno ke yan ma êdî asîmîlebîyayîş ra razî yê, êdî ma pê qayîl bîyê, yan zî ma heme hewnêko xorîn de yê. Hewnê xewaran!...

X A Ç E P E R S

CORA-CÊR

- 1) "... nêzana, mi pere dayo" (fiqraya menşure ke mîyanê kirmancan/zazayan de qisey bena)
- 2) Hêca, delalî, berdil – Keso ke miqatê rezî beno; baxban

- 3) Vile, vîye – Sade, xalis, safî – Mekan, mewqî
- 4) Werdê heywanan – Hububat, tene, heb – Bextewar, mesûd, zerrweş
- 5) Zeman, wext, dem – Çîyo ke pê karê riştîşî/vawitişî

- 6) Parxêle, erebeyê gayan
- 7) Enstrumanêkê muzîkî, lulî, bilure – Waya pîyê/babîyê merdimî; emike
- 8) Hacetêka keyeyî (pê givijek û qirmîçekê kincan duz benê) – Beyram, roşan – Mîyanê "hêdî"yî
- 9) Kendiro barîyo ke muye ra virazîyeno – Tu, tif, alîye
- 10) Rojhelato Mîyanên de dewletêk – Kert, derbend, vîyer

ÇEPA-RAST

- 1) Dêrsim de çemo/royo namdar
- 2) Darê ke seba veşnayîşî ameyê birnayene, kolî – Madeyêko kîmyewî (hîna zêde hekîmîye û sanayî de yeno xebitnayene)
- 3) Nebatan de şaxo/velgo newe, zîlik – Cimlî, pilola sûre, herîre, esîre
- 4) Îlmê kîmya de şeker – Canê merdimî de cayo ke tede zerdawe depo bena; hezare – Mîyanê "çene"yî
- 5) Kemera/kerraya duza pane – Sembolê îndîyumî

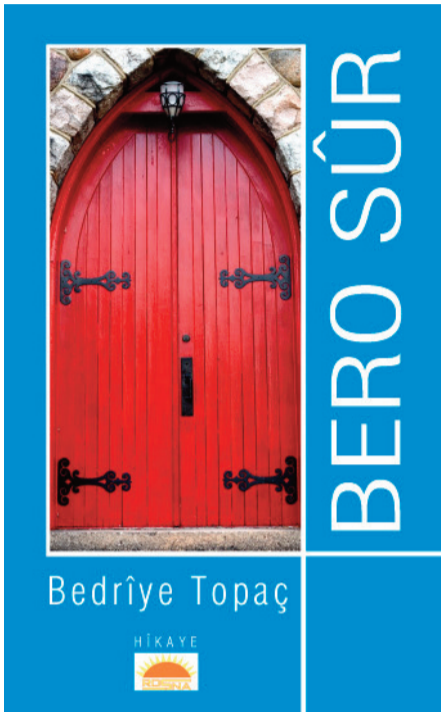
- 6) Rike, eks, serehuşkiye – Wucud, govde
- 7) Bol, zîyade, vêşî – Cayê îbadetî yê musulmanan
- 8) Mîyanê "bote" – Çîyo ke merdim pê porê/gijikê xo keno duz û weşik – Alfabe ya kurdî de herfa yewine û vîstine
- 9) Cayo ke tede adir wêbeno; kuçelane, adirgan, adirca – Eşîre
- 10) Semedê çîyêk qudretê qerardayîşî û caardişê qerare xo – Edebîyatkar, keso ke bi edebîyatî wa meşgul o

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	K	I	L	A	M	A		E	M	A
2	E		A	W	A	N	î	K	A	R
3	R	S		E	Y	E	L	E		K
4	B	E	R		E	S	L		D	O
5	E	R	E	Y		T	E	M	î	Z
6	L	E	M	E	K	E		A	K	I
7	A		A	M	A	Z	O	N		K
8		A	Y	E		î	D	A	M	
9	A	Y	î	N	E		A	M	î	N
10	B	A	Ş	î	Y	E		A	R	Ê

Weşanxaneyêko Newe û Kitabê Neweyî

Bi nameyê "**Weşanxaneyê Roşna**" yew weşanxane ke do bi kirdkî kitabî biweşano abi û bi di kitabî dest bi cuya xo ya weşane kerd. Kitabo yewin ke Weşanxaneyê Roşna ra vejîyayo kitabê hîkayeyan yê Bedrîye Topaç bi nameyê **Bero Sûr**, kitabo diyin zî bi nameyê **Tariyîya Adirî de** kitabê hîkayeyan yê Roşan Lezgînî yo.

Bedrîye Topaç, Bero Sûr, Weşanxaneyê Roşna, Dîyarbekir, 2012, 72 rîpelî, Vaya 10 TL

Kitabê Bedrîye Topaç **Bero Sûr** de çarê tene hîkayeyî estê. Qismêkê nê hîkayeyan verê cû kovara edebî hunerî Şewçîla de weşanîyaybî la qismêkê înan reya verêne kitab de ca gênê. No kitabo yewin yê nuştuxe yo. Eynî wext de reya verên a ke yew cinîya kirmance edebîyatê ma de bena wayîra vatişî û kitabêkê edebî weşanena. Nuştuxe hîkayeyanê xo de ziwanêko alegorîk û estetîk şuxulnayo. Yew hîkaye de vana: "Tenayîye tewr peynî de mi bena verê yew berî. Ber sûr o. Mîyanê hende beran de yew bero sûr. Ez berê sûrî cenena. Berê qedexeyî. Ber hêdî-hêdî beno ra. Yew vayê wisarî gineno rîyê mi ro. Merdimo ke mi xeyalanê xo de weye kerdo nika duştê mi der o."

Kitabê hîkayeyan yê Roşan Lezgînî **Tariyîya Adirî de** zî duwê hîkayeyî estê. No kitabê

çarin yê hîkayeyan yê Roşan Lezgînî yo. Yew hîkayeya nuştuxî ra paragrafêk wina yo: "Destê to veşeno. Veşayîşêko şîrin, xorîn. Adir serê destê to ra şino reseno mîyanê reyanê to. Gonîya to ra vila beno. Heme canê to ra vila beno. Orteyê zerrîya to de ca gênê, zerrîya to seraser bena bizoteyê adirî. Adir ra tofan rabeno, puk û pukelekê adirî, torg û torseleyê adirî varenê. Hende varenê, hende varenê, her ca beno laserê adirî. Dinya hende veşena, ti hende veşenî, kef keweno to ser. Kefê adirî. Çimanê to ra hesirê girênayeyî, hesirê kelbîyayeyî yenê war. Nefesê to sey hewayê cehenemî girêyeno, helmê to eynî kila adirî. Ti şuûrê xo kenê vîndî. Hiş û aqilê to bin ra vîndenê."

Adresa Waştîşî:
rlezgin@hotmail.com

Roşan Lezgîn, Tariyîya Adirî de, Weşanxaneyê Roşna, Dîyarbekir, 2012, 80 rîpel, Vaya 10 TL

Rindîye û Xirabîye

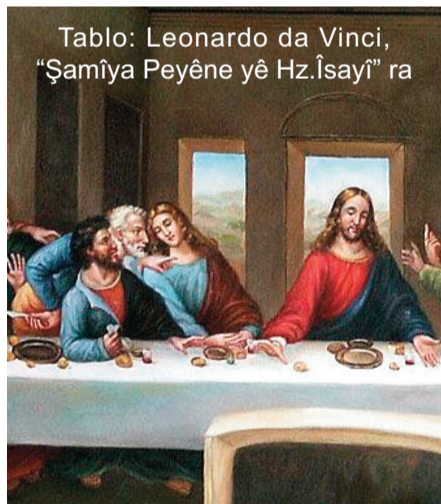
Ferat UNGUR

Yew roj Îtalya de kardînalî pêser benî û vonî, ma yew resam veynî, wa şamiya şewa peynî ya Hz. Îsayî resm biko. Kardînalî tayê merdimon pêser kenî û vonî, ewtayon a kam ke resam o, pêser bikî bîyarî. Merdimî şonî geyrenî çiqas ke resamî estê gênî onî. Kardînalî ewnîni yîn ra, tewr rind Leonardo da Vîncî vijnenê. Ey ra vonî, ti şamiya peynî ya Hz. Îsayî resm bike û o zî qeubleno. Leonardo da Vîncî, yewendes hawarîyanê Hz. Îsayî resm kenê. Monenî Yehuda û Hz. Îsa...

Mîyan de epey wext vîyareno, Leonardo da Vîncî şono opera û yew merdim opera de deyiron kenê. Ewnîno ey ra ke rîyê ey zaf rind o, zaf temîz o. Vono eke bibo in şêno portre de cayê Hz. Îsayî bigîro. Merdimî ra vono, eke ti qeublenê kenî ez to portre de herinda Hz. Îsayî de resm kenê û merdim zî qeubleno.

Da Vîncî pêrone resm kenê, moneno Yehuda. Herinda Yehudayî de zî geyreno merdimêk ke ridê ey de rindîye, biexlaqîye û temîzîye çin a ê wazeno. Çünke Yehudayî Hz. Îsayî rê îxanet kerdo ya, o semed ra inawa yew merdimo nêviraşte geyreno.

Mîyan ra hîrê serrî vîyarenê, da Vîncî geyreno nêgeyreno o

Tablo: Leonardo da Vinci, "Şamiya Peynê yê Hz.Îsayî" ra

hawa yew merdimî nêveyneno. Kardînalî zî yenî ey het vonî, ti se kenî bike in resmî temom bike! Ewnîno nêbeno, di-hîrê merdimon gîno xo het, şono mehlonê pîson ra geyreno. Yew kuçeyo teng de, ownîno yew merdim eke destê ey di şuşeyê şerabî û xo de nîyo, bêhêş o, cilê ey pêro dirateyî, rîyê ey pîs o. Merdimonê xo ra vono, inî bigîrî bîyerî. Vono, o merdimo ke ez geyreno ino yo.

Merdimî gênî onî atolye û da Vîncî başle kenê ey resm kenê. Portre êdî ha qedîyayîş de ya, o merdim hêdî-hêdî yeno xo. Merdim warzeno pay, ewnîno portre ra vono, ez in portre şinaseno. Da Vîncî vono, ti kore ra şinasenî? Merdim vono, ina ra hîrê serrî ver şima omeyî bînyaya opera de ez girewta û arda owta, herinda Hz. Îsayî de rîyê mi resm kerd.

KURSÊ KIRDKÎ DEST PÊKENO

Kurs hetê Komela Ziwan Huner û Kulturî (Ziwan-Kom) û

Komela Nûbiharî ra bi hawayêko muştêrek organîze beno û sey xebata atolye virazîyeno. Kurs roja 25 Êlule 2012 saete 18.00 de banê komela Nûbiharî de dest pêkeno.

Kurs hewte de çar rojî, rojanê sêşeme, çarşeme, pancşeme û îne dewam kenê.

Kurs de qiseykerdiş, fehmkerdiş, wendiş û nuştîşê kirdkî yeno musnawene û nê wareyan de qabilîyetê kursîyeyan yeno aver berdene.

Nûbihar

Zaf muhîm o ke kursîyerî bi hawayêko muntezem kursî teqîb bikerê.

Muracat

Tel: 0 412 237 22 20

Mail: newepel@hotmail.com,
diyarbakir@komanubihar.org

Adres: Komela Nûbiharî, Doğan Dügün Salonu bitişiği, Malbadi Hotel yanî, Ekin Sitesi A Blok Kat 2, No: 6 Tesisler / Dîyarbekir

RASTKERDIŞ

Hûmara verêne de rîpela 3 de xebira "**Tirkîya de Nufusê Kurdan Çiqas o?**" de rêza peyene nêmet vejîyabî. Ganî wina bo: "Mesela, şaristananê sey Qonya, Aksaray û Anqara de kurdê cayî estê."

Ferhengek

çekerdene: atmak
çimbestik (n): körebe oyunu
doman, -e: çocuk
dormale (n): çevre
duşt: karşı
emza (n): halaoğlu
fina: yine
geme (m): orman kütlesi

kuşat (n): şaka
leyîr, -e: yavru
oktobre (m): ekim
oxro: oysa
qeç, -e: çocuk
ro (n): nehir
telazike (m): fırtına
tenge (m): darlık
vurîyayîş: değişim
weşane (m): yayın
xewar, -e: uykucu
yanxo: yoksa
zar (n): öd

1) Nêribê Çulagon de Nomeyê Cayon

Başûrê Nêribê Çulagon

Mêrtali (m)
Surekî (zh)
Kendo Sur / Kendsur (n)
Gorî (zh)
Lonê Heşî
Şiqey Dar
Dimderg (n)
Xirbi (m)
Zerenceynî (n)
Keray Qizinêrî
Derew' Çewt
Sêney 'Sali
Derew' Azgilêr
Goley Dilbeyîco
Fekgaz (n)
Kozekî (zh)
Zîyara Kewlî
Kewlî (zh)
Gemi (m)

Vakurê Nêribê Çulagon: Rojawanê Hênîyî ra dest pêkeno

Koy Hemra
Esparê Piseyli
Kerey Husdê Îbî/Îbo
Lewey Şeynonî
Dikî (zh)
Qiney Teyeron
Gomey Şe'bo
Çirey Muron
Dika 'Usmono
'Hîrri (m)
Mazarey (n)
'Hîrrey Mazaro
Lingey Dayi
Çaley (n)
Hîrey Simo
Sêr Diko
Çirey 'Ezî
Dehley Temî
Rar Pîriko
Lewey Şaşî
Quley 'Usmonî
Dizik (n)
Veroj (n)
Teyera 'Sali (m)
'Hîra de'hla Temî
Dêrey (n)
Dêr Misay
Sertut (n)
Eynî Şerqî

Pey Koyê Çulagon, neqebê Dêrey ra dest pêkeno

Kerraw' Gilor
Kerrey Bonêk
Pey 'Sali
Pey Şaşî
Esparî (zh)
Kerrew' nengû
Kerrey Îsmal Axayê
Zorbon / Kerrey Îsmalî
Quley Vewri

Nêribê Axon û Çulagon de Nomeyê Cayon

Nêribê Çulagan

Lûnî (zh)
Kerrey Hesti 'eys
Sîya Bazûn
Quley Quçî
Teyera 'Eton
Golî Gayon
Dere w' Şenik
'Siyya Dilejgi
Dalpeka Zuray
Derey Bazonî
Eynî Melay
Xonzdolî (zh)
Quley 'Evdî
Tirbey Cenîki (m)
Surherr (m)
Lewey' Derey Bazoy
Qerwelî (n)
Pêrra / Pêrray (pa-tîka)
Arrekî (zh)
Derey Kalî
Halasî/Alasî (zh)
Zîyara Dat 'Umerî
Kalik-Ehmed (n)

Duzê Çulagon di Nomeyê Rezon û Hêgayon

Layey Qero
Şiqey Kewlî
Rez' Saqo
Rez' Melo
Qendiley Şe'bo
Layê Hesenî
Rez 'Evdîno
Qendîley Key 'Eldî
Huseynî
Rez' Sitî
Rez' Îbo
Xoponey
Rez' Qarço
Şiqî (zh)
Layey Bizo
Bin Teyeri
Eynixul (n)
Layi (m)
Zerenceynî (n)
Xînc Kerra Helasî
Doşey Şahînî
Qendiley 'Ehmî
Asiregî (zh)

Amadekar: Bîlal Zîlan

Qendîley Sîncu
Bîrr Merr'elî
Derey Cino
Çirri (m)
Bîn Xecîti (m)
Bûston Meyremo

Zerrey Dewi

Bûston Îskon
Kindal (n)
Mezel 'Hecîyo
'Siya Qer
Derey 'Hewzi
Derey Wasmono
Kuçey Bûstono
Mezelo Pîl
Feqîrek (Mezelê gedey pêçekon)
Daldere (n)

Nomeyê Mehlon:
Mehley Remon: Corê (vakurê) dewi di
Mehley Simon: Rojawanê dewi di
Mehley Qemeron:
Başûrê dewi di
Mehley 'Usmonon:
Mîyonê inê hîre mehlon di

Çime: Ezîz Derdan

2) Nêribê Axon de Nomeyê Cayon

Cêr (başûr) de koyê Dibrî ra (sînorê Nêribê Çulagon ra) dest pêkeno hetê rojawanî ra şono cor (vakûr) û tadîyeno ver bi rojhelatî dewom keno.

Dibri (n)
Mêrtali (m)
'Hersur (n)
Tehta Suri
Surekî (zh)
Mehlîfey (zh)
Rarê Dîyarî
Golay Diki / Golay 'Elay
Dibrîyê Zeydon
Çingarekî (zh)
Golay Barî
Gilay Çingalî
Bazgiloni (m)
Golay 'Elikî
Xilinciki (m)
Golay Karî
Rêsay 'Hemî
Tehray Gûrtî
Lono Şinik
Kîştay Xilinciki
Lono Pîl
Derguşeki (m)
Deyduwono notê
Serê Zênekon
Deyduwono dotê
Lonê Puçon
Şiktey Qopî
Kerrey Qiralî
Gûrtî (zh)
Golay Mûson
Golay 'Erebon
Dirriki (m)
Lewey Çalon
Gomey (n)
Kewlî (zh)
Zîyara Hecî Mehnî
Miqrêk (n)
Derey Awe
Tehtay Sîyay
Qotson (n)
Gola Xişni
Derey awi
Derey xori
Falekî (zh)
Gizingarey (n)
Kerrey Alsî
Xozkerey (zh)

Golay Adirî
Heyata Mehdê
Musay
Derey Solsî
Karzon (n)
Qorîyê Mehdê Erebi
Çalekî (zh)
Qendîli (m)
Zêweki (m)
Vonk (n)
Lonay Heşî
Lema Adirî
Rarê Pîr Ezîzî
Pîr Ezîz
Serware (n)
Rarê Heyate
Heyati (m)
Rarê Dêrî
Dêre (n)
Tehtay Welî
Merga Cêrêni
Mergay Corêni
Mehtay Sîyay
Tehtay Kelon
Minareynî (n)
Derey Bazoy*
Lingay Pirdî
Binê Pirdon
Cimsaq (n)

Duzê Nêribî

Sêrtut (n)
Dalderey (zh?)
Bostonê Welî
Qîlê Keleşî
Gola Pîli
Gola Şiniki
Hêgay Hacon
'Xerz (n)
Kerrey Mexmelîlî
Xoponî (zh)
Simzêreki (m)
Birrney / Tirbay
Kîştay
Dolekî (zh)
Firatî / Mezlonî (zh)
Lonekî (zh)
Hêgayo Yeh
Rezo Pîl
Binê Rezê Pîlî
Şiqî (zh)

Xalçekî (zh)
Xoponey (n)
Mergi (m)
Cuwenekî (zh)
Mezelê Kolon
Wiçi (m)
Kuçey Wiçi
Gozêrekî (zh)
Teyerekî (zh)
Kuçey Teyerekon
Layi (m)
Binê Lay'
Serê Lay'
Torestonî (zh)
Eynîyê 'Înterî
Golay 'Înterî

Nomeyê Bîron, Eynîyon û Çimeyon

Bîrê Bazunî
Bîrê Cuwenekon
Bîrê Pîlîşkîrîyon
Bîrê Honzi
Bîrê Comî
Bîrê Qapon
Bîrê Eledînon
Bîrê Fekê Meynon
Bîrê Hac Xelîlî
Bîrê Key Eldê 'Emerî
Heydik (n) [debîyo]
Eynik (n) [debîyo]
Bîrê Berzîdon
Bîrê Terxenon
Bîrê Mehmudê Mewron
Bîrê Key Sadiqî
Bîrê Ehmê Şêxî
Bîrê Emînê Zorbon
Bîrê Hacîyê Zorbon
Bîrê Hacdê Topî
Bîrê Harunî
Bîrê Key Sofî
Eynîyê Mehdê
Muson
Eynîyê Key Elay
Eynîkê Kekî

Nomeyê Mehlon:

Mehlay 'Ezemon
Mehlay Melon
Mehlay Xalton
Mehlay Melbermon
Mehlay 'Eledînon
Mehlay Terxenon
Mehlay Berzîdon

Nomeyê Zîyaron:

Zîyara Kewlî
Mêrtali (m)
Zîyara Deyduwonî
Zîyara Hecî Mehnî
Pîr 'Ezîz (n)
Sêrtut (n)
Simzêreki (m)

Çime:

Îbrahîm Zîlan

Not: Mîyonê fekê Nêribê Çulagon û Nêribê Axonî de toyê cîyayî estî, cora ma nomeyê her mintîqa bi fekê yin nuşt.

TERS

Mîrxan TAKORANIJ

- Uca mevindi, rew bê zere.
- Nê, ez nîna zere, ez bêra zere ti do mi ro dî zî!
- Ez o to ro nêdana, bê zere.
- Ê ke verê mi ameyî çîçiyê înan mi ra kemî bî ke to da înan ro. Yan zî çîçiyê mi înan ra vêşî yo ke ti do mi ro nêdî.

- Eke ti do nêre zere biceh-nimî şo keye, çimê mi fina to gino tîya di...

Nê qiseyî mabêndê lajekêndê desserreyî û merdimêndê pîlî de vîyarenê. Nê qiseyan dima mêrdek şino zere û kêverî gêno.

Mêrdek şî dima lajek vindert, fikirîya, fikirîya. Nêşa mîyan ra bivijîyo. Se kero, şiro zere, nê-şiro. Behdo qerar da, do nêşiro zere hema do tîya kêverî ver de vindero se kero. Nerihetîyên ame ci aqil.

- Rep rep rep!...
- Ti yê çî linganê xo danê erd ro, rep rep rep?
Pita mi rakewtêne, to kerde aya.

Dûrî kewe şo uca ra.
- ...
- Rep rep rep!...
- La ez a to ra vana biceh-nimî şo uca ra, bewnî ez do veng bida mêrdekê xo, o do bêro to ro do ha!

- ...
- Rep rep rep...
- Hero ti vindi ez o se kera to!
- Ertugruuul, Ertugruuul!
- Xeyr o keynê, tîya çîçî rê hende qîrena?
- No lajo teqada ma ver o rep rep linganê xo dano erd ro, piti rakewte ya.

qandê ey weriştî. Çiyê ney rê vaji wa şiro tîya ra.
- Kamcîn laj o?
- Ma ez çî zana, qeçandê to ra

yew o, to çî o tever ra verdayo?

- ...
- Mi to ra se va! Mi to ra nêva ke şo keye?
- ...
- Bê tîya!
- ...
- Qeçêno mi rê ey tepîşê û bîyarê mi het.

Lajekî çend sîyî kerdî xo dest û va:
- O ke qandê tepîştîşî bêro hetê mi ra ez do may û warda e...!

Qeçekî zanê ke no lajek werdêk-merdêk o hema xînt o, lete yo. Kam şiro hetê ci ya o do ê sîyan wertedê çaredê înan ro do. Cokan qeçan ra kesî nêw-tara şiro hetê ci ya.

Mêrdekî winîya ke qeçî nêşinê, çuweyê xo kerd xo dest û pey ra kewt lajekî dimi. Lajekî zey telaziki xo veracêr war kerd. Qandê ke ray veracêr a lajek dehîna vêşî şeno biremo. Keyfê lajekî nika ca de yo labrey veracêr ha qedêno, hêdî-hêdî raya bena raştî. Lajek zano ke rayda raştî di mêrdek do ey tepîşo. No tenya zî nîyo raya qedêna vernî ro yo. Arwêşo ke tajî ver remeno zey ey bîya gurti-gurti zerrîya lajekî. Zano wexto ke tepîşîyo do mirdî kotekanê xo biwero. Winêno xo ra pey, tayn mendo tepîşîyo. Winêno xo ra

ver, da-des gamî yan mendo yan nêmendo.

No demdê heyatê lajekî çimandê ci ver ra ravêrd. Key wina teng kewtayê maya ci vatê "haho dayê to rê bimiro" û xo resnayê ci. Lajekî zî emel kerdbi ke key teng kewo maya ci do xo ci resno. "Ya nika kanî ti ya kotî di maya mi? Eza fina tengi di."

No dem di destê erzîya mîyaneyê ci, va qay ke tepîşîya, dest û lingandê ci ra to va qay rih ancîya. Siudê ci estbî ke mêrdekî wexto ke destê xo eşt mîyanedê ci linga ci ginaye sîyên ro û şepirîya erd ra. Lajek winîya xo pey ke ha erd ra werzeno. Na fini hinî reyayîşê ci çinî yo vernî ro yo. Xo çekero ro asnawî nêzano do bifetîşîyo, xo nêçekero ro, tepîşîyo çiweydê ser o bişikneyê.

Tewr behdo va ez do ke çiwey biwera, ez xo çekera ro wa ez bifetîşîya, bimira bireya. Lajekî senî xo çekerd ro mêrdek herunda xo de bi wuşk. Asnawî zî nêzano şiro lajekî bireyno. Mêrdekî çimê xo girotî, destê xo çekerdî xo sere û çokan ser o ronîşt. Lajek hend qîreno ke ti vanî qey o yo mezgdê mêrdekî mîyan di. Vêşî wext nêvîyartbî ke vengê lajekî birîya.

Mêrdekî çimê xo akerdî ke çî bivîno! Lajek hetan qiriki awi miyan di labrey sereyê ci yo aw teber di. O wext mêrdekî va qey hezar ton bar ci ser ra hewa

nîya. Hesê xo nêkerd û winî winîya lajekî çiman ra. Lajekî ra veng nêvijyeno hema ti vanî qey o yo çimandê xo ya mêrdekî rê haho keno. Leyîrê kutikî wexto ke beno veyşan senî goşanê xo roneno, çimanê xo keno werdî, bena kuzi-kuzi ci û yeno xo saweno kesî ra, lajek zî a rewşî di yo.

Mêrdekî mîyan ra "No qeço, ney se kerd qeçeyda xo ra kerd, se bî bi mi, mi no lajek vist na rewşe, weli mi ro varo ke ez nê qeçî ya bîya qeç û mi no lajek vist na rewşî." ra vêrd. Ti mevaje lajekî cayo ke xo eşto, uca qam a, hema qandê ke awe leymin a binê awî nêaseno. Mêrdekî va "Xo meleqni ez vengda yewerî, wa bêro to vejo." Senî ke mêrdekî qisey kerdî lajekî da bermi ro û va "Mi ro medi, ti şorî ez vijyena." Mêrdekî va, "Temam, ez do to ro nêda. Hema ti meleqî ez şira qeçan birîşa, wa bêre to vejê." Lajekî rind pawit, mêrdek dûrî kewo. Senî mêrdek kewt dûrî, lajek hêdî-hêdî hetê teberî ya ame.

Mêrdekî dûrî ra winîya xo pey ke lajek vijîyayo, fina xo pey nêwinîya, şî. Lajek winîya xo ra, bîyo hî piloçik. Postalêndê ci zî çinî yo, se kero. Behdo va, wa qet çinê bo dayê mi rê çiyê nêvana û şî keye.

Maya ci seni lajek di va "Wîwîwîwî laje mi! No çî halê to yo? To fina kê ya lej kerd?" Lajekî va "Lê dayê mi kesî ya lej nêkerd, ez ginaya ro ro, postalê mi zî roy mîyan di mend."

Maya lajekî musaybî. Roja ke lajê ci qeçanê dewe ya lej nêkerdê çinê bî. Cokan ci rê çiyê nêva, hema çinayê ci vurnayî û va "Pîyê to ha banan pey dî, ti kotî di ginayî ro ro, şo ci rê vaji, wa postalê to vejo." Lajek pêrdê xo ya şiyî. Pîyê ci postalê ci vet, ameyî keye. Kesî keye di ci ra çiyê nêva, hema ya meştî?

Meştêre ci lajek şî wendegeh, mamostayî ci nêvist, hema hîre rojî ceza da ci û o nêgirewt wendegeh.

GOME

Hare gesti nalena
Mijlorî eno pol ay pol ser vazdanê
Çiyekî çin yo
Gomey çin î, dewî çin î
Ne maşlirî ne zî ungira mazirma
Hinarêran di hinarî keyenî bî wişk, kufikyay
Dêsan di piskê cenîyan veşayê boy dani
Estûnî kewtê ard, sey carmêrdan derg î
Rîsîyayê na dina ma yê?

Hewlêr, 15.07.2012

Laser Wesar VALÊR

DELAL

Delal her di çimê mi qesrê to yê
Mîyanê di çimanê mi cayê linganê to yê
Ez terseno ti xafil game bierzê û
Bi bijanganê mi bidecê lingê to

Baba Tahirê URYAN

Kurmanckî ra tadayox: Hesên ALKIŞ

Roja Sîyaye

Zerîn AZRAWA

Şewe tarî bî. Vizik nêasayêne, ti engişte çimî yewî bikuwên pê nêhesîyayêne. Mi lezûbez ra lingî nayêne têvero, mi vatên ez yew heli verî biresî keye. Ez bîya nêz-dîye yew çilaya kuçeyî. Wetê kuçeyî de yew dare esta, çila roşnê xo kişte ra dana satê dari ro. Binî dari de yew qeretûn aseno, paştîya ey ha hetê mi ra, rîyê ey nêaseno, sereyê xo cenayo satê dari ro her di destê xo zî nayê serê sereyê xo wa, o tewir ho vinderte. Pejîne linganî mi şî ci, ê nişka xo hetê min a tada, a heli çimanî ey ra yew şewqo sey adirî vindert, yew awa serdin û yew awa germin bî sereyê min ro, mi paştî ra ameye war, muyê mi bî teli-teli, dest û lingê mi engilîsîyayî, mi ver ro amey war. Zarê mi qerîfîya. Mi bi teverî îradeyê xo di gamî pey de eştî, mi va ez biremî, lakim ez cayê xo de menda, linganî mi xo neherikna. Bî pirt-pirtê zerrîya mi, mi va, helê mina peyên a. Xora yew şewe cuwaver mi televîzyon de filmê Wolf Mannî (almankî: merdim dimo verg) temaşe kerdbî, mi xo bi xo va, ini muheqeq Wolf Mann o. Ey hêdî-hêdî hetê mina di-hîrê gamî eştî, kewt roşnê çila, ez rinda-rind ewnîyawa ci ra, eki lajê emê min o.

Çimê ey biğbî sûrî, bibî sey bizwatê adirî, hesirî bibî zereyê

çimanê ey, sey yew gola bêbine, ne hesirî ameyêne tever ne zî şîyêne war, o tewir sey cemedî zereyê çiman de cemedîyaybî. Wexto ke roşn dayêne çimanê ey ro, o roşn zereyê hesiran de bîyêne yew eks, sey yew mexlûqatê xeybaneyî o kerdêne tewirêk, gijîkê ey kewtbi ser, kiftî amebî war, bibi qûz, hal ra kewtbi hal.

Mi va:

- Emza, ini çî hal o, çî qewmîyayo? To zarê mi qerifna!

Mi ra cayê çî va, mi qet silawat nêkerd ke o ho se vano, hendo ke yew nûzî ci ra vecîyayene, hewa diyine mi pers kerd,

lewê ey recifîyayî, hew-hewna, qisê hendo ke beynateyê lewane ey ra vecîya û va:

- Xalkêna, cimeperse!

Mi va:

- De vaj, vaj. Se bîyo?

Hîn payanî ra zî nêeşkiyen vindiyo, herindê xo de niştî rû, sereyê xo eşt bênatê her di destanê xo û va:

- Roja mi roja sîya ya...

Ez kewta teşwîşe, mi xo bi xo va, eceba cayê çî bîyo emê mi yan zî inî rojê peyênî zaf nêweş bî, lakim yew roje cuwaver mi sere dabi pirye, hîn bibî başe.

Mi va:

- Ero ti qey nêvanî, se bîyo,

nîyo cayê çî bîyo emê mi ti mi ra nevanî?

Va:

- Liya xalkêna, cimeperse, ina ke ameya mi sere de kutikê binê dêsan ser nêameya, rojê mi roja sîya ya. Mi rojsîyayêr! Mi key xo ra xeyr dîyo ke ez ewro bivînî...

Mi va:

- Hala-hala! Ero binê ê zivanê to de çî esto, ti çira hîn nêqelibnenî tever, nîyo ti gêrenî mi meraq ra bikişî?

Yew uffîya xorîne ante, sey varanê wisarî hesirî çiman ra ameyî war, erdi ra yew çengê herre girowte kerdî xo sere ro, o tewir hesirê ey gewelîyayî fekê ey ra û herre bîye tîyemîyon û va:

- Mi çî bekle kerdên, çî

bi...

Mi va:

- Ero hîn vaj! Ti babîk çinê bî, se bîyo, peynîya dinya ameya xeberê mi çin a, kes merdo, nîyo cinîya to, to ca verdaya?

Va:

- Erê xalkêna, mi vatên mi rê yew laj ho beno, laj! Cinîya mi ewro bîye weşî, kêna arda, kêna. Wa ez bimerdên mi ina roja sîya nedîyen.

- ?

Ez kowta binê çenganî ey, mi warizna we, cil-milê ey herr û toz ra pak kerdî. Mi veng da yew taksî, şirawit keye.

Xerîbîya Min a Bênamîye

Rindê BECERÎKLÎ

Merdim beno ke bibo wayîrê zanayîşî la wayîrê şexsîyetî yanî wayîrê karakter bîyayîş çîyêko cîya yo. Yanî serdemê modernî de merdim rehetêr eşkeno bireso agahî, la ma zanê ke agahî yan zî zanayîş wexto ke ciwîyayîşê merdimî de vurîyayîş bivirazo beno wayîrê mana. Û no serdem de zanayîş û agahî sey eynî çî yenê fahmkerdiş.

Xeylêk zeman o ke ez merdimanê dormaleyê xu temaşe kena. Û ganî ez vajî ke no wext de ez xeylê ca gêraya û mi zaf merdimî dî û şinasayî. Zafê nê merdiman de yew xususîyeto hempar estbî. La ez nêşkayêne nê xususîyetî analîz bikerî û tesbît bikerî. Seba naye mi kerdê nêkerdê ez nêşkayêne dayîş û girewtîşê xu de aram bibî. No zî xususîyetê min o xirab o. Wexto ke ez kes yan

çîyêkê xerîbî der bikewî muna-sebet yan zî bidî û bigêrî gereka ez bieşkî înan bişinasnî, goreyê zanayîşê xo analîz bikerî. Yanî yew nameyê înan mi het biviraziyo. Yanxo bêaramîyêk, nerehetîyek mi der virazîyena. Û xeylî zeman o ke ez aram nîya. Merdim û cayî mi rî xerîb ê. Ez înan vînena, înan dir qisey

kena. Ma pîya huyena, ez tenika bermena la hewna zî a bêaramîya ke xerîbî ra yena fek-sukrê mi veranêdana.

Tay zeman merdim zaf gêreno çîyêk. Ez vana "çîyêk" çimkî merdim wexto gêreno tay wext esto ke hema nameyê ey çin o. Zaf gêrena la cayo ke qet nêpawena de vînena. Ewro mi sebebê bêaramîya xo dî. Nê demanê peyênan de merdimê ke dekwetê heyatê mi manenê yewbînan. No yewbînan mendîşê înan mi rê xerîb bi.

Ma bibî hevalî, bibî dostî. La mi kîştî înan de yew xerîbîyêka zerrîya mi dejnena kerdêne pîle. Wexto ke merdim mîyanê dost û hevalanê xo de xerîb bimano dejêko giran xo dano zerrîya merdimî ro.

Şinasayîş muhîm o. Belkî çîyo ke merdim şinasneno, o ke merdim paweyê ci yo nêbo, belkî o dejêko giranêr bido merdimî. La nêzanayîş, nêşi-

nasnayîş, xerîb mendîş giranêr nîyo.

Ez hema teber ra ewnîyena merdimanê ke hê mîyanê cuyêka "normale" de yê ra. Û merdimê ke hê dormaleyê mi de mi înan de yew xususîyeto hempar ferq kerd. Hetê zanayîşî ra yanî xo resnayîşê agahî de raşt a zî aver şîyê. La nê averşîyayîşî eynî tesîr karakterê înan ser o nêviraştî û no zî bîyo sebeb ke şexsîyetê înan de yew parçebîyayîş biviraziyo. No parçebîyayîş him înan de him zî kes û dostê kê hê dormaleyê înan de bêaramî ano meydan.

Cewabê persa çira wina yo, munaqaşeyêko sosyo-psîkolojîk wazeno û sewîyeya zanayîşê mi qet naye rê qîm nêkana. La no ferqkerdiş belkî derdê mi rê nêbo derman, labelê seba min keşfêko muhîm bi. Tayê cewabî nêbenê çare la bê înan zî nêbeno. Lazimatîya înan merdimî de bêarmamîyêka xorîne virazena. Nika yew nameyê bêaramîya mi esto. No bes nîyo la çîyêk o.

Xora xeylê wext o ke ez qîmê xo bi "çîyêk" ana.

HEWT KOYAN PEYNÎ DE HEWT BIRAYÎ

Arêkerdax:
Mujdat GÎZLÎGOL
Mintîqa: **Sêwregi**
Çime:

Maya mi Beyaz GÎZLÎGOL

Beno nêbeno yew kêneke û yew maya ci bena. Rojê na kêneke kênandê dew a şina distarî. Înan ra yew tîzê kena. Kênekî pêro seredê birayê xoyê pîlî ser o sondî wanenê. Vanê ma tîzi nêkerdi. Kêneke zî vana:

- Birayê mi çinî yo, ez goliktê xo yê qerî ser o sondî wanena ki mi nêkerda.
Kênekê bînî vanê:
- Senîn birayê to çinî yê, hewt birayê to estê, êyê hewti koyan peynî de yê.

Kênekî senîn ki wina vanê na şaş manena û hima şina keye. Bermena û maya xo ra vana:

- To çira mi rê nêva birayê mi estê, to çira qalê birayandê mi nêke?

Vana, ez a şira birayanê xo bivîna.

Maya ci vana:

- Ez a to rê wele ra herê viraza, labelê ti rayîr ra çiçi vîne-nazî herê xo rê mevajî hoş.

Na kêneke zî vana beno. Maya na kêneke ci rê wele ra herê virazena û kêneke kewna rayîr û şina. Kêneke xeylê rayîr şina rayîrî ser o mûreyêna xaseki vînena herî rê vana hoş. Kêneke senî ki vana hoş, her beno wele. Senî ki her beno wele kêneke bermena û şina keye. Maya ci vana:

- Mi to ra nêva mevajî hoş.

Maya ci fina ci rê wele ra herê virazena û kêneke kewna rayîr. Xeylê wext rayîr şina, na finî raştê polekê yena û fina vana hoş. Fina herê ci beno wele û bermena û pey ser şina keye. Maya ci vana:

- Mi to ra nêva ti do nêvajê hoş.

Maya ci fina ci rê wele ra her virazena û ci rayîr kena. Na finî kêneke erd o çiçi vînena nêvana hoş, timutim vana ço. Hewt koyan ravêrena û şina keyeyê birayanê xo. Birayê ci seyd de benê. Cokî ra kes keye di çinê beno. Keyeyê birayanê xo kena paki, firaqanê ci şuwena û ci rê şamî virazena. Wexto ki birayê ci kenê bêrê keye, kêneke şina xo pûndê boranan di nimnena. Birarê ci yenê keye, wînenê ki heme ca bîyo paki û ci rê şamî virazîyaya. Birayê ci vanê, hele-hele kam ameyo keyeyê ma? Beno meşti, birayê kêneke fina şinê seydi. Senî ki nêşinê seydi na kêneke pûndê borana ra vi-

jêna û şina pakeya keyî kena û şamî virazena. Wexto ki birayê ci kenê bêrê na fina şina kewna pûndê boranan. Birayê ci yenê keye ki fina keye bîyo paki û şamî virazîyaya. Şaş manenê vanê kam o wina yeno şamîyaya ma virazeno, keyê ma keno paki û şino. Roja hîrêyin nê birayê werdî keye di nimnenê vanê hele ma bewinîyê kam o yeno keyê ma û beno vinî. Senîn ki nê birayî şinê seydi na kêneke pûni ra vijêna şina keye û pakeya keyeyî kena û şamî virazena. Kêneke heme karê keyeyî qedînena. Senîn ki kena şiro xo binimno birayo qiji kêneke tepişeno vano:

- Ti kam a? Ti çi kes a?

Kêneke vana:

- Ez waya şima ya.

Birayê kênekê bînî zî yenê keye. Înan rê zî hal û meseleyî vanê. Birayê bînî zî zaf kêf kenê û şa benê. Na waye ci hinî birayandê xo hetî manena. Birayê ci vanê:

- Waya ma, ti wexto ki keyeyê ma kena paki, ti çiçi vînena bidi pişinga ma.

Kêneke vana:

- Beno.

Na kêneke rojê keyeyî kena gezî, işkijê vînena. Veyindana pişingi vana, puş, puş puş... Pişingi nîna. Kêneke vana, ma yew işkij a, se beno wa qe ez bûra û işkiji wena. Senîn ki na işkiji wena pişinga ci yena mîzî erzena adirî û adirî şino hewn a. Keyedê ci di ne adirî beno ne adirge. Keyeyê birayandi ci hewtqat beno. Kêneke şina qatê serî û winêna ki dûrî di adirêno çirûseno. Şopta adirî ya şina. Şina ki yew dêwêna hewt serreyê ci yê. Hewt kênekê dêwi çorşmedê dêwi di ronîşte benê. Dêwi rakewte bena. Kênekê dêwi vanê:

- Hesê xo meki, maya ma to bivîno a ya to bûro.

Kêneka dêwe a werdî warzena şina ci rê mekesa tenekê adir cikenê û dana ci. Kêneke çilka adirî gêna û şina. Labelê gindaya birîsimî pêştê kêneke ra kewna hewştê dêwe. Kêneke şina keyeyê xo, şamîyaya xo virazena. Dêwi hewn ra warzena. Vana:

- Himm... Boya xerîban keyeyê ma ra yena. Kam ameyo keyeyê ma?

Kênekê dêwi vanê:

- Kes nîyameyo, torê winî aseno.

Dêwi şina hewşî. Gindaya birîsimî vînena. Dêwi ginda gêna û şopa gindaya şina. Dêwi şina kêberdê keyeyê kêneke ver û vana:

- Gûnî banca ruhî banca?

Kêneke vana:

- Gûnî banci.

Kêneke qulda berî ra engîşt

xo vejena, dêwi engîştê kêneke qoçena. Gûnîyaya kêneke pêro ancena. Kêneke xewrêna û dêwi şina. Birayê kêneke şanê yenê winênê waye ci bîya zerdi. Vanê:

- Waye ma se bîyo to, ti çi rê wina bîya zerdi?

Kêneke vana:

- Çiyê nêbîyo mi.

Birayê kêneke meştêrê ci fina şinê seydi. Dêwi fina yena keyberê keyeyê kêneke vana:

- Gûnî banca ruhî banca?

Kêneke vana:

- Gûnî banci.

Kêneke engîştê xo qulda berî ra vejena. Dêwi engîştê kêneke kena xo destî û engîştê ci qoçena û gûnîyaya ci ancena. Kêneke xewrêna û dêwi şina. Beno şani birayê kêneke yenê keye. Winênê ki waye ci bîya zerdi. Vanê:

- Waye ma se bîyo to, ti çi rê wina bîya zerdi?

Kêneke vana:

- Çiyê nêbîyo mi.

Beno şewra nê birayî vanê ma xo binimnê hele ma bewinîyê no çi girwe yo. Dêwi fina yena kêberê keyeyê kêneke ver û vana:

- Gûnî banca ruhî banca?

Kêneke vana:

- Gûnî banci.

Kêneke engîştê xo qula kêberî ra vejena. Dêwi gûnîyaya kêneke ancena. Birayê ci vînenê şinê şeş seranê dêwi cikenê. Dêwi vana:

- Ê serreyê minê bînî zî cikerê.

Hewt birayî vanê:

- No ma rê bes o. Wexto ki ma seranê to pêrin cikerê ti do fina bibê weş. Cokî ra ma yew serreyê to nêcikenê.

Dêwi wija di mirena. Nê hewt birayî şinê hewt kênekanê dêwi anê. Hewt birayî û hewt waye pêya zewijênê.

Estanika mi li dîyarê

Rehmet pîyê goştaran rê

Ê wija di resayî mirazê xo

Ma zî tîya di biresê mirazê xo.

DEWRANÊ MI

Serê koyan ra gêrena

Gul û sosinan çinena

Lornena berbena

Lo lo no çi dewranê min o

Keko no çi qederê min o

Lo ma ez aşiq bîya

Ez helîyaya qedîyaya

Çend serrî yo mi nêdîya

Keko na çi zerrîya min a

Lo lo no çi qederê min o

Se beno halê Sitarî

To dî ez kewta çi halî

Sebebê mi kênê şarî

Keko no çi qederê min o

Lo lo no çi teceliyo sîya yo

Starê Xelan

Meymandarî

Kes qe nêbeno ma rê yarî
Wext yenno jû pêrê harî
Kaşqun beno tersê esparî
Çoşme bîyo pirrê namdarî

Roj ameyo menga adarî
Çewt amê raya awa darî
Veşayo rih heta gabarî
Bawer bik dişmenî kufarî

Ma biyê zaf pêrê çimdarî
Kewtê ma dim şêx û cindarî
Nêbîyê Homa rê deyndarî
Ma zanê etya d' meymandar î

Îlyas GÎZLÎGOL

TI ÇI PAWENÎ

Nota: Serdar Türkmen & M. Goker

Vate: W. K. Merdimîn
Muzîk: M. Goker

Am C G Am C

Tembûr

6 G Am Am F G

Çen-dêk be-na wa-xey-rin-bo
Wa-zên' wa-zerd û sê-min-bo

11 C G Am

Ga ma-ke zad û wer çin-bo Tembûr Dê ze w'xil ra çi pa-we-nî

TI ÇI PAWENÎ

Çendêk bena wa xeyrin bo, wazen' wa zerd û sêmin bo
Gama ke zad û werd çin bo, dêze w' xil ra çi pawenî!

Derd û kulan bêhiş kerdo, vera darû jehrî werdo
Awe amey arê berdo, purt û pil ra çi pawenî!

Zanîyan de derman çin bo, qelbê ma de îman çin bo
Hêga de randiman çin bo, pişk û sil ra çi pawenî!

Camêrdo ke bêwahar bo, ha peye bo ha suwar bo
Eke ristim wişk û war bo, pel û gil ra çi pawenî!

Homayî ra çi ke bêro, qîymetê ey hemin ser o
Zanayey' ma hewna şêro, ti cahil ra çi pawenî!

Qey ti eşkera nêvanî, hişê tayên sere n'anî
Gulîstan bi sey zindanî, gul û vil ra çi pawenî!

Wayîr' ziwana ewam û xas, qey nêtehmnen' kird û kirdas
Vîndî bîyo durr û elmas, ti çaxil ra çi pawenî!

Tayên qedik, tayên kirbas, pira girewt tayên atlas
Qîymet çin o çend û çiqas, belg û cil ra çi pawenî!

Merdimîn ti erey kewtî, bîy têmîyan raşt û çewtî
Peynî d' ba'sû ba'de'l-mewtî, ti xafil ra çi pawenî!

Çime: Vate, Kovara Kulturî, No: 34, r. 46

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: **Ehmedê Dirihî**

bertar (Tawz)
gelêso (Pulur)
gelsu (Tawz)
helerg (Çewlîg)
helergi (Pali)
lerg (Dara Hênî)
lerge (Licê)
lergi (Pasûr)
soye (Dêrsim)
vasê awreşî (Dêrsim)

Kurmancî: geleso, giya-jehrik, sow, soy, suh

Soranî: so

Goranî: solan, xelendûr

Latînî: Heracleum trachyloma

Tirkî: baldırgan, tavşancıl otu

KAYÊ MA

ÇIMBESTIK

No kay kayêko zaf weş o û heme domanî nê kayî zanê. Hem kaybîyayîşê ci rehet o hem zî pê hewîya merdimî yena. Kay bi zaf kesan kay beno.

Domanî yenê têhet. Bi rizayê kesî ebe yeno vîjnayene. Pê girrêşêkê sîyayî çimanê ebeyî bestenê (pêşenê) ke wa verê xo û kesî nêvîno. Ê bînî zî nor-dorê ey de kom benê. Qîrenê, destê xo pa embazê xo nanê û ey ver ra remenê. O ke çimê ci beste (pêşte) yo, o zî nor-dorê xo de fetelîno ke înan tepîşo. Eke yew kes tepîşt, yew kes kewt destê ci, ey ra bi dor vanê: "Bi vilênayîş ey bişinasne." Eke şinasna çimanê xo akeno û çimanê ê bînî bestenê (pêşenê). Eke nêşinasna vanê: "Qiseykerdişê ey ra ey bişinasne." Eke şinasna çimanê xo akeno û çimanê ê bînî bestenê (pêşenê). Eke nêşinasna, vanê: "Huyayîşê ey ra ey bişi-

nasne." Eke şinasna çimanê xo akeno û çimanê ê bînî bestenê (pêşenê), eke nêşinasna reyna o ebe beno. Tayê cayan de nînan bi dor nêvajîyenê. La heme ca de yew qaydeyê xo esto ke, hetan ke nêşinasna çimanê ey nêakene. Kay wina dewam keno.

Seba ke nê kayî de çimî yenê bestene, nameyê kayî bîyo "çimbestik", tayê cayan de zî seba ke çimî pêşîyenê, vanê "çimpistik".

Arêkerdox: Rohelat **AKTULUM**

Mintiqa: Pîran

FIQRA

Rocê dewê de jew gawan benno, tayn kuşat ra ew cilqey ra hes keno. La hend ke merdim o, qise ra xwu kesî rê nêravêr-neno, tim vano wa girweyê mi gatarî pey kewo dinya xemmê mi nîya!

No gem a beno. Xebere ci rê yena, vanê, maya to merda. An o piro verê mirxubî şino dewe mîyan. Şino keydê xwu. La ew-nêno wayê ci, emmê ci, ê yê bermenê û bennê xwu ro, wela

sîya kennê xwu ro. No gawan vano:
- Waya mi mi rê rew şamî bîyarê, ez a zahf veyşan a.
Waya ci hêrs benna, vana:
- Ūûû bira ti qe Ellay ra nêtersenê?

Biew maya ma merda, ma yê kennê xwu bikişê. Ti yê hatîla vanê pîzeyê mi pîzeyê mi... Bişermi laaaa!
Gawan bi mana û kuşat a vano:
- La herê, ez pîzeyê xwu mird kera, ez ay a kenna, nêverdana.
Îlyas GÎZLÎGOL